

geldvraagstuk, dat ook in de Schoolquaestie zoo sterk meespreekt, dient zich in volstrekt abnormale verhoudingen aan, en de nood van 't leven vervult in pijnlijken trek zoo aller hoofd en hart, dat de groote landsproblemen, als van ondergeschikt belang, onmachtig zijn om de aandacht, ik zeg niet van enkele politieke leiders, maar van de groote massa te boeien. Men weet zelfs van verre niet, wat, eer de Stemdag komt, nog de rust onder de burgerij kan komen verstoren. Zulk een beduchtheid en onthutsing van buiten af, en zulk een binnenlandsche worsteling als thans de Grondwetsrevisie ons opdringt, ze derven alle harmonie, en kunnen niet saam in eenzelfde gemoedsstemming doorleefd worden. Grondwetsrevisie schakelt zich niet met den oorlogsjammer saâm, en de onrust door het gedreun van den oorlog verwekt, stemt u niet voor de indenking van onze constitutioneele problemen. Ge hebt het gehoord aan 't geklaag van onze landbouwers. Hun werd krenkend geweld aangedaan. Luide kondt ge daarover hun klachte hooren, en er lag niets bevreemdends in, dat ze poogden af te weren wat hun zoo grove schade berokkende; alleen maar, ze vergaten, dat, keert morgen de vrede weer, hun leed geleden is, en dat voor een tijdelijke schade niemand onzer zijn partijpositie verzaken mag.

En bleef het hierbij nog maar; doch er zijn nog twee andere momenten, die deze maanden voor een gezonden stembusstrijd zoo door en door ongeschikt maken. Denk maar eerst aan de Evenredige Vertegenwoordiging, en daarna aan de onderstbovenkeering in Rusland. Steeds is het Evenredige optreden in de Stembusworsteling door ons gewenscht. Ze is in Nederland 't eerst door onze partij ingeroepen. Sinds meer dan veertig jaren werd er onzerzijds op aangedrongen, dat aan het ongezonde stembuskabaal een einde mocht komen. Als één man hebben we 't dan ook toegejuicht, toen Cort van der Linden het aandorst om ons deze stembusvernieuwing te brengen. Doch alles hing er nu uiteraard van af, hoe en op wat wijs dit nieuwe kiesrecht ons zou worden toebedeeld, en nu was het of men bijna opeenhoopte al wat het nobel bedrijf bederven kon. Men kreeg achttien kieskringen, wat uiteraard tot het scha-